

**Keskkonnaministri määruse
„Aasnelgi ja kuninga-kuuskjala Loo püsielupaiga
moodustamine ja kaitse-eeskiri” eelnõu**

SELETUSKIRI

1. Sissejuhatus

Vastavalt looduskaitseaduse (edaspidi *LKS*) § 10 lõikele 2 kehtestab keskkonnaminister kaitsealuste liikide püsielupaikade piirid ja kaitsekorra. Eelnõukohase määrusega moodustatakse Harju maakonnas Jõelähtme vallas Liivamäe küla ja Loo aleviku territooriumil aasnelgi (*Dianthus superbis*) ja kuninga-kuuskjala (*Pedicularis sceptrum-carolinum*) püsielupaik.

Jõelähtme Vallavalitsus tegi 22.07.2010 kirjaga nr 19-19/2265 Keskkonnaministeeriumile *LKS* § 8 lõike 2 kohase ettepaneku võtta kaitse alla Jõelähtme vallas Loo alevikus ja Liivamäe külas asuv territoorium, kus esinevad kaitsealuste taimeliikide kasvukohad ja väärtuslike koosluste elupaigatüübid. Keskkonnaministeerium edastas ettepaneku 23.08.2010 kirjaga nr 13-1/6112-1 (Keskkonnaameti dokumendihaldussüsteemis registreeritud nr 15-10/10/33341-1 all) Keskkonnaametile menetlusse võtmiseks. Keskkonnaamet korraldas vastavalt *LKS* § 8 lõikele 3 ettepanekus nimetatud loodusobjektide kaitse alla võtmise põhjendatuse ja kavandatud piirangute otstarbekuse ekspertiisi, mille koostas 2011. a septembris Pärandkoosluste Kaitse Ühingu ekspert Thea Kull.

Määruse eelnõu ja seletuskirja on koostanud Keskkonnaameti Harju-Järva-Rapla regiooni looduskaitse bioloog Kalev Tihkan (tel 489 2713, e-post Kalev.Tihkan@keskkonnaamet.ee) ja looduskaitse osakonna liigikaitse peaspetsialist Madli Linder (tel 730 2256, e-post Madli.Linder@keskkonnaamet.ee). Eelnõu on keeleliselt toimetanud Siiri Soidro (tel 640 9308, e-post siiri.soidro@tlu.ee). Eelnõu õigusekspertiisi on teinud Keskkonnaameti üldosakonna juristid Maiu Paloots (tel 730 2244, e-post Maiu.Paloots@keskkonnaamet.ee) ja Kristiin Jääger (tel 680 7424, e-post Kristiin.Jaager@keskkonnaamet.ee).

2. Eelnõu sisu, piirangute ja kaitse alla võtmise põhjendus

2.1. Püsielupaiga kaitse alla võtmise eesmärkide vastavus kaitse alla võtmise eeldustele

Püsielupaiga kaitse alla võtmise eesmärk on Vabariigi Valitsuse 20. mai 2004. a määruse nr 195 „I ja II kaitsekategooriana kaitse alla võetavate liikide loetelu” § 5 lõike 3 punktide 39 ja 80¹ kohaselt II kaitsekategooriasse kuuluvate liikide aasnelgi ja kuninga-kuuskjala soodsa seisundi tagamine nende liikide väljaspool kaitsealasid asuvate esinduslike populatsioonide ja kasvuala kaitse kaudu.

Vastavalt *LKS* § 3 lõikele 2 loetakse liigi seisund soodsaks, kui selle asurkonna arvukus näitab, et liik säilib kaugemas tulevikus oma looduslike elupaikade või kasvukohtade elujõulise koostisosana, kui liigi looduslik levila ei kahane ning liigi asurkondade pikaajaliseks säilimiseks on praegu ja tõenäoliselt ka edaspidi olemas piisavalt suur elupaik.

Loo püsielupaiga kaitse alla võtmise looduskaitse eeldused *LKS* § 7 tähenduses ning viimaste vastavus kaitse-eesmärgile on täidetud järgmiselt. Aasnelk ja kuninga-kuuskjalg kuuluvad Eesti punases nimestikus (2008. a hinnang) ohustatud liikide kategooriasse.

Aasnelgi ja kuninga-kuuskjala soodsa seisundi tagamiseks tuleb nende esinduslikud kasvukohad kaitse alla võtta.

2.2. Püsielupaiga kaitse alla võtmise otstarbekus

LKS § 48 lõike 2 kohaselt tuleb II kaitsekategooria liikide soodsa seisundi tagamiseks nende liikide isendite vähemalt 50% teadaolevate kasvukohtade kaitse tagada kaitsealade või hoiualade moodustamise või püsielupaikade kindlaksmääramisega, sealjuures peab lähtuma alade esinduslikkusest.

Aasnelk on nelgiliste sugukonda kuuluv looduskaitsealune soontaimeliik, mis esineb Eestis paiguti ja kasvab siin oma areaali loodepiiril. Aasnelk on levinud peamiselt Põhja- ja Lääne-Eestis ja on seal kohati suhteliselt sage (näiteks Väike-Pakri saarel). Samas on Põhja-Eesti levila Tallinnast ida poole jääv osa peaaegu hävinenud ning seal esinevad veel vaid jäänukpopulatsioonid¹. Vähesel määral ja hajusalt on aasnelk levinud veel Kesk-Eestis ja Tartu ümbruses. Liigi leiukohtade arv on oluliselt vähenenud. Eesti taimede levikuatlase andmeil on viimastel aastakümnetel (ajavahemikul 1971–2011) leitud liiki 27 levikuatlase ruudust (10 × 10 km), kuid varem teada olnud (leitud ajavahemikul 1921–1970) 30 ruudust taimi viimastel aastakümnetel enam leitud ei ole².

Keskkonnaregistris on 20.10.2014 seisuga 154 aasnelgi kirjet. Neist pindalalised kirjed katavad kokku u 413 ha suuruse ala. Kaitstavatel ja projekteeritavatel kaitstavatel aladel, sh ainsas seni aasnelgi kaitseks püsielupaigana kaitse alla võetud kasvukohas (Maarjamäe klindi mägi-kadakkaera, püstkiviriku ja aasnelgi püsielupaigas) paikneb pindalalisena kaardistatud populatsioonide pindalast kokku ligi 235 ha (57%). Viimasest enam kui 61 ha ehk 15% moodustab Loo kavandatava püsielupaiga populatsioon. See tähendab, et isegi kui kõik ülejäänud kaitstavatel või kavandatavatel kaitstavatel aladel olevad aasnelgi kasvukohad oleks esinduslikud (nt on teada, et viimastel aastatel on vähenenud eespool mainitud Maarjamäe püsielupaigas oleva kasvukoha esinduslikkus), saavutatakse LKS § 48 lõike 2 kohase minimaalse 50% kaitstuse tase alles Loo püsielupaiga kaitse alla võtmisel.

Aasnelgi kasvukohad on loopealsed ja niidud, vähemal määral puisniidud. Aasnelk eelistab kasvukohas nõrgalt happelisi kuni nõrgalt aluselisi muldi. Loo piirkonna loopealsed on aasnelgi Põhja-Eesti metapopulatsiooni tuumala osa¹ ning väga esinduslik aasnelgi kasvuala, seega on seal püsielupaiga moodustamine igati põhjendatud. Vaatamata asjaolule, et Loo aasnelgi ala on olnud pikka aega hooldamata, on seal säilinud Eestis seni uuritustest üks esinduslikumaid ja arvukamaid populatsioone, mis on tingitud liigile soodsatest elupaigatingimustest. Ekspertide (T. Kull, Tõnu Ploompuu jt) hinnangul leidub aasnelki seal kümneid tuhandeid isendeid^{1,2}, mida kinnitasid 2014. a juulis ja augustis Keskkonnaameti spetsialistide juhtimisel ja ekspertide (T. Kull, Olev Abner) osalusel tehtud välitööd.

Kuna Loo kasvukoht on üks kõige esinduslikumaid aasnelgi kasvualasid Eestis ja II kaitsekategooria liikidel peab LKS § 48 lõike 2 kohaselt vähemalt pool teadaolevatest leiukohtadest olema kaitstud kaitseala, hoiuala või püsielupaigana, siis on selle püsielupaiga moodustamine aasnelgi soodsa seisundi tagamiseks vajalik ja põhjendatud.

¹ Ploompuu, T. Loo lubjakivikarjääri piirkonnas kasvavad kaitsealused taimed. Jõelähtme Vallavalitsuse poolt 22.07.2010 Keskkonnaministeeriumile tehtud loodusobjekti kaitse alla võtmise ettepaneku lisa. 3 lk.

² Kull, T. 2011. Ekspert hinnang Loo looduskaitseala moodustamise ettepaneku kohta. 8 lk.

Kuninga-kuuskjalg (varasem nimetus suur kuuskjalg) on mailaseliste sugukonda kuuluv looduskaitsealune soontaimeliik, mis esineb Eestis hajusalt niisketel niitudel ja madalsoodes ning kasvab siin oma areaali lääneosas. Liik kuulus 2014. aasta juunini III kaitsekategooriasse. Liigi leiukohtade hulga suur vähenemine viimastel aastakümnetel viis vajaduseni arvata kuninga-kuuskjalg II kaitsekategooria liikide hulka. Sellekohase ettepaneku esitasid Eesti botaanikud Keskkonnaministeeriumisse ja vastav määrusemuudatus jõustus 21.06.2014. Eesti taimede levikuatlase andmetel on aastatel 1972–2011 liiki leitud atlase 52 ruudust, kuid 97 ruudust, kus taime enne 1970. aastat täheldati, seda enam leitud ei ole². Kasvukohtade vähenemine on põhjustanud peamiselt soode kuivendamine ning karjatamise ja niitmise lõpetamisega kaasnev võsastumine.

10.11.2014 seisuga oli keskkonnaregistrisse kantud 99 kuninga-kuuskjala kirjet, neist 59 leiukohta ehk 60% asuvad kaitstavatel aladel. Kui aga arvestada, et piisav kaitse on eeldatavalt tagatud siiski vaid sihtkaitsevööndi (ja mööndusena kavandatava sihtkaitsevööndi) režiimiga aladel (hoiualadel ja piiranguvööndi režiimiga aladel ei saa välistada loodusvarade kasutamist, mis on otseseks ohuks aasnelgi ja kuninga-kuuskjala populatsioonidele nende kasvukohtade hävimise kaudu), siis võib kaitstuks lugeda 34 leiukohas olevad kasvukohad ehk 34%. Pindalaliselt kaardistatud kasvukohtadest on vastavalt piisava kaitsega 36% (211 ha) ja täiesti kaitseta 6% (38 ha) leiukohtadest. Püsielupaiku kuninga-kuuskjalale siiani loodud pole. Seega jääb praegune kaitsestaatus alla LKS § 48 lõikes 2 sätestatud taseme.

Kuninga-kuuskjala seisundit Eestis saaks pidada soodsaks (rahuldavaks), kui asurkonna suurus oleks vähemalt 1000 isendit. Populatsioonide hulk Eestis on näiliselt suur, aga paraku on isendite arv nendes enamasti väga väike, jäädes sageli alla 10 generatiivse isendi. Kokku on asurkonna suurus Eestis hinnanguliselt 500 isendit. Arvestades, et liigi leiukohaks olevad märgalad on haruldased ja ohustatud ning nende seisundit Eestis ei saa lugeda praegu soodsaks, ei ole põhjust hinnata soodsaks ka liigi seisundit⁴.

Kuninga-kuuskjala kaitse tegevuskavas³ esitatud andmete (2011. ja 2012. a vaatlusandmed) kohaselt on kavandatava Loo püsielupaiga idaosa liigirikkas madalsoos olev leiukoht (KLO9321308) Eesti suuruselt teine populatsioon 98 isendiga. Liigi jätkuv esinemine selles leiukohas sai kinnitust 2014. a juulis Keskkonnaameti juhtimisel ja ekspert O. Abneri ja T. Kulli osalusel Loo kavandatava püsielupaiga alal tehtud välitöödel.

Kuna kuninga-kuuskjalg on viimaste aastakümnete jooksul kaotanud üle poole oma kasvukohtadest Eestis, on kõnealuse isenditerohke ja elujõulise kasvukoha säilimine selle kaitse alla võtmise kaudu liigi püsimise seisukohast ja ekspertide hinnangul väga oluline^{1,2,4}.

Kavandatava kaitseréžiimiga on tagatud ka planeeritava püsielupaiga alal kasvava II kaitsekategooriasse kuuluva hanepaju (*Salix repens*), III kaitsekategooria soontaimeliigi kahkjaspunase sõrmkäpa (*Dactylorhiza incarnata*) ning püsielupaiga põhjaosas inventeeritud loopealsete ehk EÜ nõukogu direktiivi 92/43/EMÜ looduslike elupaikade ning loodusliku loomastiku ja taimestiku kaitse kohta (edaspidi *loodusdirektiiv*) I lisa elupaigatüübi põhjamaised lood ja eelkambriumi karbonaatsed silekaljud (elupaigatüübi kood 6280*; tärn koodi järel näitab, et tegemist on esmatahtsa elupaigatüübiga) kaitse, kuna kõik need väärtused on traditsioonilist kasutust vajavatele poollooduslikele kooslustele omased elemendid.

³ Jõgar, Ü., Rünk, K. 2014. Kuninga-kuuskjalg (*Pedicularis sceptrum-carolinum*) kaitse tegevuskava (kinnitatud keskkonnaministri 14.07.2014 käskkirjaga nr 588).

⁴ Jõgar, Ü. 2010. Jõelähtme valla Liivamäe küla [redacted] kinnistu taimkatte ülevaade. 12 lk.

2.3. Kaitstava loodusobjekti tüübi valik

Kaitstava ala tüübiks on valitud püsielupaik, sest ala peamised väärtused on kaks ohustatud taimeliiki: aasnelk ja kuninga-kuuskjalg. Kuna ala kaitse-eesmärgiks ongi sellest tulenevalt aasnelgi ja kuninga-kuuskjala populatsioonide ja nende kasvuala ning seeläbi nimetatud liikide soodsa seisundi säilimine, ei ole hoiuala või kaitseala loomine eesmärgipärane, põhjendatud ega vajalik. Lisaks on püsielupaigas võimalik kohaldada just nende liikide kaitseks vajalikku kaitsekorda (sh keelata tegevused, mis võivad kooslusi otseselt kahjustada, nt maavara kaevandamine, uute ehitiste ja maaparandussüsteemide rajamine).

2.4. Püsielupaiga piirid

Püsielupaigana kaitse alla võetav ala asub Harju maakonnas Jõelähtme vallas Liivamäe küla ja Loo aleviku territooriumil. Ala kogupindala on 99,9 ha, mis kuulub tervikuna sihtkaitsevööndisse. Eramaal paikneb püsielupaiga alast katastriüksuste 2014. a oktoobri seisuga kohaselt 20,9 ha, munitsipaalmaal 0,3 ha, riigimaal 9,2 ha ning 69,5 ha on jätkuvalt riigi omandis oleva maal. Eraomanikele kuuluvate ning munitsipaalmaale jäävate kinnistute kuulumise kaitstava ala koosseisu tingib seal esineva aasnelgi ja kuninga-kuuskjala ohtrus ning koosluste esinduslikkus.

Ala piiritlemisel on lähtutud eelkõige kaitse-eesmärgiks olevate liikide levikust, arvestades seejuures kaitse alla võtmise ettepanekut ja T. Kulli eksperdihinnangut, kaitse alla võtmise käigus menetlusosaliste teavitamise etapis saadud põhjendatud tagasisidet ning 2014. a välitöödel täheldatud. Püsielupaika on arvatud aasnelgi kasvuala kõige esinduslikumad osad ja kuninga-kuuskjala populatsiooni kasvukoht koos selle veerežiimi tagava soise alaga.

Menetlusosaliste teavitamise ja 2014. a lisavälitööde tulemusena tehti püsielupaiga piirides järgmised muudatused. [redacted] kinnistu arvatigi tervenisti püsielupaigast välja, sest kasvukoha esinduslikkus on neil aladel (ilmselt Loovälja tee läheduse tõttu) väike. Alal on lisaks kehtestamisel detailplaneering, mille täiendamisel ja rakendamisel lähtutakse aasnelgile soodsate tingimuste säilitamisest lähtuvalt LKS-s toodud isendikaitse (§ 55) nõuetest. [redacted] kinnistu, mis oli varem püsielupaigas osaliselt, arvatigi püsielupaika tervenisti, kuna kinnistu idaosas esineva soostunud kasvukoha kaitse on oluline, et tagada jätkuvalt soodne seisund kinnistu lääneosas esinevale ja püsielupaiga kaitse-eesmärgiks olevale kuninga-kuuskjalale (ehk välistada idaosas võimaliku tulevase tegevuse negatiivne mõju looduslikule veerežiimile liigirikas madalsoos). Püsielupaiga ulatust vähendati idaosas olevatel [redacted] kinnistul ala võrra, kus aasnelgi esinduslikkus oli väike. [redacted] kinnistu idapiiriil jäeti Liivakandi tee äärde 15 m laiune puhver, et võimaldada seal valla plaanide elluviimist (kergliiklustee hooldamist jms). Püsielupaiga lääneosas lisati Jõelähtme Vallavalitsuse ettepanekul püsielupaigale jätkuvalt riigi omandis olev [redacted] kinnistuga külgnev maatükk, kuna aasnelgi kasvuala ulatub ka nimetatud maa-alale. Lisaks korrigeeriti püsielupaiga piire vastavalt ajakohastele aluskaartidele.

Püsielupaiga piiride märkimisel on aluseks võetud ETAK-i (Eesti topograafiline andmekogu) 2014. a seis, katastriüksuste piirid seisuga oktoober 2014 ning mõttelised sirged ja nendevahelised käänupunktid.

Püsielupaik koosneb kahest lahustükist, mida eraldab Loovälja tee. ETAK-i vooluveekogude ja teede olemasolul on piiritlemisel kasutatud nende püsielupaigapoolseid servasid, v.a

██ kinnistu idaosas, kus Liivakandi tee äärde on jäetud 15 m laiune puhver (vt põhjendusi ülalpool). Kohtades, kus ETAK-is esitatud kõlviku- vm objektide piirid on looduses üleminekulised ja/või on ala planeeringutes arvestatud juba katastriüksuste piiridega (nt Hindreku II ja Hindreku III üksuse piiride puhul) ja/või on looduses olukord kaardil kujutatust erinev, on ETAK-i piiride asemel üldiselt kasutatud katastriüksuste piire. Mitmes kohas on kasutatud mõttelisi sirgeid: näiteks põhjapoolse lahustüki █████ kinnistu idapiiril, et välistada 7 m laiuse puhvri abil katastriüksuse piiril olev kaardil mittekajastuv tee. Püsielupaiga suurema lahustüki loode-põhjanurgas 1 Tallinn–Narva tee kinnistu piiril oleva mõttelise punkti koordinaadid, kuhu suundub ETAK-i tee püsielupaigapoolse serva mõtteline pikendus, on █████. Pae-Sinnika kinnistu lääne-edelapiiril oleva mõttelise punkti, kust piir kulgeb edasi kõlvikupiirile, koordinaadid on █████

2.5. Kaitsekord

Jõelähtme Vallavalitsuse poolt 22.07.2010 Keskkonnaministeeriumile tehtud kaitse alla võtmise ettepanekus soovitati moodustataval kaitstaval alal kehtestada sihtkaitsevööndi režiim. Ettepanekule tehtud ekspertiisis on ekspert T. Kull pidanud põhjendatuks alal kehtestada piiranguvööndi kaitsekord, kuid tema soovitatud piirangud vastavad sihtkaitsevööndi kaitsekorrale. Eelnõu menetlemisel jõuti seisukohale, et tulenevalt kaitse alla võetava ala olemusest, seal kasvava aasnelgi ja kuninga-kuuskjala kaitseks vajaliku kaitsekorra eripärast, majandustegevuse piiramise astmest ning eksperdi soovitustest teatud tegevuste keelamiseks on põhjendatud määrata püsielupaik tervikuna sihtkaitsevööndisse. Kaitse-eeskirjaga kehtestatavad piirangud sätestatakse ulatuses, mis tagab püsielupaigas kasvava aasnelgi ja kuninga-kuuskjala ning nende kasvukohtade soodsa seisundi.

Põhilised aasnelgi ja tema kasvukohti ohustavad tegurid on kaevandamine, ehitustegevus ja kasvukohtade võsastumine, kuninga-kuuskjalal lisaks ehitustegevusele ja võsastumisele ka veerežiimi muutmine. Et tagada aasnelgi ja kuninga-kuuskjala soodne seisund püsielupaiga alal, tuleb seal välistada majandustegevus ja loodusvarade kasutamine (eelkõige kaevandamine, mis hävitab nii populatsioonid kui kasvukohad), mistõttu kehtestatakse püsielupaigas LKS-is (§ 14 lõikes 1 ja §-s 30) määratud kaitsekord eelnõukohase määruse erisustega.

Piiranguvööndi kaitsekord ei võimaldaks seada tingimusi olemasolevate maaparandussüsteemide hoiutöödeks ega veerežiimi taastamiseks. Nende tööde vajalikkuse ja teostamise viisi üle peab püsielupaiga valitseja saama otsustada tulenevalt ja kooskõlas LKS § 14 lõikega 2, et välistada nende tegevuste kahjulik mõju eelkõige kuninga-kuuskjala kasvukohtadele, mis on veerežiimi muutuste (kuivenduse) suhtes tundlikud ning teisalt võivad vajada ka hoopis veerežiimi taastamist. Sihtkaitsevööndi režiim ei riiva isikute õigusi rohkem kui piiranguvööndi režiim. Ka piiranguvööndi kehtestamise korral rakendatakse tulenevalt kaitse-eesmärgist võimalikku rangeimat kaitsekorda ehk keelustatakse enamik LKS § 31 lõikes 2 nimetatud tegevustest, sh alaga seotud kolmandate isikute huvide seisukohast olulisim – maavara kaevandamine.

Püsielupaigas on lubatud inimeste viibimine, marjade, seente ja muude metsa kõrvalsaaduste varumine ning jahipidamine, kuna need tegevused ei kahjusta aasnelgi ja kuninga-kuuskjala kasvukohti ega populatsioone.

Telkimine ja lõkke tegemine on püsielupaigas keelatud ning rohkem kui 30 osalejaga rahvaürituse korraldamine on lubatud vaid püsielupaiga valitseja nõusolekul. Neil tegevustel on kahjulik mõju alal esinevate kaitstavate liikide isenditele ja nende kasvukohtadele otseselt taimi ja pinnast hävitava ja kahjustava (tallamine, põlemine) mõju kaudu.

Püsielupaigas on keelatud mootorsõidukitega sõitmine väljaspool teid. Küll aga on vastavalt LKS § 30 lõikele 3 lubatud sõidukitega sõita järelevalve- ja päästetöödel, kaitse-eeskirjaga lubatud töödel, koosluste hooldamisel, püsielupaiga kaitse korraldamise ja valitsemisega seotud tegevusel ning valitseja nõusolekul teostataval teadustegevusel.

Keelatud on majandustegevus ja loodusvarade kasutamine, sest nende tegevuste lubamine kahjustaks otseselt alal olevaid aasnelgi ja kuninga-kuuskjala kasvukohti ning seaks sellega ohtu nende populatsioonide säilimise. Moodustatava püsielupaiga alal põrkuvad kaks erinevat huvi: kaitsta loodusväärtusi või kaevandada lubjakivi. Avamaakaevandamisel hävivad taimed ning samuti saab kahjustada pinna- ja põhjavee režiim. Kaevandamise tagajärjel muutub märjemates kasvukohtades elupaigakooslus ning seetõttu halveneb eriti kuninga-kuuskjala seisund või halvimal juhul hävib tema populatsioon selles kasvukohas. Arvestades, et kaevandamisloa taotluste kohased mäeeraldised jäävad otse II kaitsekategooria taimede kasvukohta või alale, millel kaevandamine mõjutab II kaitsekategooria taimede soodsat seisundit (kasvukoha veerežiimi muutmise kaudu), siis ei ole seal võimalik korraga mõlemat eesmärki (kaevandamine, loodusväärtuste säilimine) saavutada. Kuivõrd tegemist on vastandlike huvidega, siis on otsustatud ülekaalukama avaliku huvi ehk loodusväärtuse säilimise kasuks. Loodusväärtuste kaitset alal toetab ka kohalik omavalitsus.

Uute ehitiste püstitamine püsielupaigas on keelatud, sest sellega toimuks kaitsealuste liikide ja nende elupaikade otsene hävitamine. Erandiks on alale jääv ehitamisjärgus Erma tee, mille puhul lepiti menetlusosalisega kokku, et kui tee jääb püsielupaiga piiresse, lubatakse püsielupaiga valitseja nõusolekul ja kooskõlas LKS § 14 lõikega 2 (juhul, kui ehitustegevus kaitse-eesmärki ei kahjusta) selle tee hooldustööd ning selle äärde kergliiklustee ehitamine. Lisaks on püsielupaiga valitseja nõusolekul ja juhul, kui need tegevused ei kahjusta kaitse-eesmärki, lubatud püstitada tootmisotstarbeta ehitisi püsielupaiga tarbeks (nt püsielupaika tutvustavad infosildid ja stendid) ning tehnovõrgu rajatisi. Alal on ka mitmeid teisi ehitisi, mistõttu lubatakse püsielupaigas ka olemasolevate ehitiste hooldustööd valitseja nõusolekul ehk juhul, kui need kaitse-eesmärki ei kahjusta.

Püsielupaiga valitseja nõusolekul ja juhul, kui see on vajalik püsielupaiga liigikoosseisu säilimise tagamiseks (eelkõige kuninga-kuuskjala kasvukohas ja selle ümbruses, kus on vajalik madalsookoosluse säilimine), on lubatud olemasolevate maaparandussüsteemide hoiutööd ja veerežiimi taastamine. Püsielupaiga valitseja nõusolek on nimetatud tegevusteks vajalik, et ei kahjustataks kuninga-kuuskjala kasvukohaks olevat madalsookooslust ega aasnelgi kasvualal valitsevaid ajutise liigniiskuse tingimusi.

Aasnelgi kasvualadel asuvate poollooduslike koosluste, mis ekspert T. Kulli hinnangul vastavad põhiliselt loopealsetele ehk loodusdirektiivi I lisse kantud elupaigatüübile põhjamaised lood ja eelkambriumi karbonaatsed silekaljud (6280*), väärtuste säilimiseks ning liigikoosseisu tagamiseks on vajalik rohu niitmine, loomade karjatamine ning puu- ja põõsarinde kujundamine. Hooldustööd võivad toimuda püsielupaiga valitseja nõusolekul ning liigi bioloogia (õitsemise ja viljumise ajast) tõttu augusti teisel poolel.

Püsielupaiga valitseja nõusolekul on lubatud koosluste kujundamine vastavalt kaitse-eesmärgile. Näiteks on kuninga-kuuskjala esinemisaladel, mis ekspert T. Kulli hinnangul vastavad liigirikaste madalsoode ehk loodusdirektiivi I lisa elupaigatüübile aluselised ja nõrgalt happelised liigirikad madalsood (7230), vaja säilitada soo- ja soostunud niidu kooslusi, reguleerides puu- ja põõsarinde liituvust.

Püsielupaiga valitseja nõusolekut vajavate tegevuste regulatsioon annab püsielupaiga valitsejale võimaluse teha kaalutlusotsus, kus analüüsitakse tegevuse võimalikku mõju elupaiga soodsale seisundile. Kaalutlusotsuse tegemisel tuleb tähelepanu pöörata ka LKS § 14 lõikele 2, mille kohaselt püsielupaiga valitseja ei kooskõlasta LKS § 14 lõikes 1 nimetatud tegevust ja muud tegevust, mis vajab kaitse-eeskirja kohast kaitstava loodusobjekti valitseja nõusolekut, kui see võib kahjustada kaitstava loodusobjekti kaitse-eesmärgi saavutamist või kaitstava loodusobjekti seisundit.

Eeskiri ei reguleeri ujuvvahendiga sõitmist, kalapüüki ega adru ja pilliroo varumist, sest püsielupaigas puuduvad veekogud, kus need tegevused on võimalikud.

Kavandatud looduskaitse piirangutest tulenev põhiõiguste ja vabaduste riive on vajalik, et tagada ohustatud liikide säilimine ja seda kaudu looduse mitmekesisus. Looduse säilitamiseks on mitmeid põhjusi, millest peamine on, et inimene ise on osa loodusest ja inimkonna säilimine sõltub looduse säilimisest. Eesti vabariigi põhiseaduse § 5 annab aluse piirata isikute õigusi keskkonnakaitse vajadustest lähtudes. Iga isiku kohustuse looduskeskkonda säästa ja sellele tekitatud kahju hüvitada sätestab põhiseaduse § 53. Seega on looduskaitse avalik huvi ning selle huvi kaitseks on omandiõiguse riive põhiseaduse kohaselt võimalik ja põhjendatud. Ülalnimetatud piirangud on sobilikud, et välistada ebasoodne mõju liikide soodsale seisundile. Meede on mõõdukas, piirates ja keelates üksnes neid tegevusi, mille tagajärjel kaitsealused liigid saaksid kahjustada või häviksida. Põhiõiguste ja vabaduste riive on proportsionaalne soovitava eesmärgi saavutamiseks.

3. Menetluse kirjeldus

Keskkonnaamet teavitas Loo püsielupaiga kaitse alla võtmise menetluse käigus Jõelähtme Vallavalitsust ja kõiki maaomanikke kaitse-eeskirjast tulenevatest piirangutest kirja teel. 01.04.2014 saadeti menetlusosalistele kokku 10 kirja. Vastuväiteid ja kommentaare esitas seitse (ühe kinnistu puhul laekus kahe isiku ühine arvamus) menetlusosalist (tabel 1).

Tabel 1. Keskkonnaameti teavituskirjadele vastuseks saadud menetlusosaliste seisukohad ja Keskkonnaameti vastused

Seisukoha esitaja nimi ja seos eelnõuga	Arvamuse kokkuvõte	Tulemus
██ kinnistu (katastritunnus █████) omanikud	Aktsepteeritakse püsielupaiga moodustamist ja peetakse oluliseks aasnelgi populatsiooni säilitamist. Kinnistule on istutatud puid ja põõsaid ning tuntakse huvi, kas on mõeldav taotleda luba puude edasiseks istutamiseks ja olemasolevate puude säilitamiseks.	2014. a juulis-augustis Keskkonnaameti spetsialistide ja ekspertide tehtud välitööde tulemusena leiti, et aasnelgi vähese esinduslikkuse tõttu on otstarbekas suurem osa █████ kinnistust püsielupaika arvamata jätta. Seetõttu ei ole ka takistusi edasiseks puude istutamiseks püsielupaigast väljajätavas kinnistu osas.

<p>OÜ Seapaju 1 Arendus [redacted]</p>	<p>Esitati järgmised küsimused. 1. Kas [redacted] kinnistu väljapoole püsielupaika jäävas osas jätkub pärast püsielupaiga moodustamist kaevandamisloa menetlus? 2. Kas ja millisel määral rakendub [redacted] kinnistul Vabariigi Valitsuse 08.07.2004 määrusega nr 242 kinnitatud kaitstavat loodusobjekti sisaldava kinnisasja riigi poolt omandamise kord? 3. Miks ei moodustata Loo püsielupaika vastavalt ekspert T. Kulli ettepanekule?</p>	<p>1. Püsielupaiga lõplike piiride määratlemisel lähtuti mh kuninga-kuuskjala populatsiooni ja selle kasvukoha, samuti kasvukoha (eelkõige veerežiimi) säilimiseks vajaliku puhvri ulatusest; seetõttu hõlmavad lõplikud piirid kogu [redacted] kinnistu, mis tähendab, et loodusvarade kasutamine, sh maavara kaevandamine, on keelatud. 2. Selgitati, et Vabariigi Valitsuse 08.07.2004 määrust nr 242 „Kaitstavat loodusobjekti sisaldava kinnisasja riigi poolt omandamise ja ettepanekute menetlemise kord ning kriteeriumid, mille alusel loetakse ala kaitsekord kinnisasja sihtotstarbelist kasutamist oluliselt piiravaks, ning kinnisasja väärtuse määramise kord ja alused” (edaspidi määrus nr 242) saab rakendada alles pärast püsielupaiga kaitse alla võtmist ja kinnisasja omandamise otsustab keskkonnaminister. 3. Nii Jõelähtme Vallavalitsuse kui ka eksperdi ettepanek on olnud lähtealuseks kaitse alla võetava territooriumi piiritlemisel. Lõplik piir [redacted] kinnistu osas otsustati pärast 2014. a välitöid, kus osales ka ekspert T. Kull ning kellega jõuti ühiselt otsusele, et kaitset vajab nii [redacted] kinnistu lääneosa, kus asub kuninga-kuuskjala populatsioon, kui ka idaosa, mis on vajalik kuninga-kuuskjala kasvukohaks oleva liigirikka madal soo veerežiimi säilitamiseks.</p>
<p>[redacted] kinnistu (katastritunnus [redacted]) kaasomanikud</p>	<p>Esitati väited aasnelgi kasvualade kaardistamise ebatäpsuste kohta oma 2014. a aprillikuus tehtud vaatluste põhjal ja sellest tulenevalt ettepanek kogu [redacted] kinnistu püsielupaigast väljaarvamiseks. Tunti huvi, millised oleks maa riigile omandamise võimalused.</p>	<p>Väidet kontrollisid aasnelgi täisõitsemise perioodil 2014. a juulis-augustis nii Keskkonnaameti spetsialistid kui ka liiki tundvad botaanikud, mille tulemusena vähenes mh [redacted] kinnistust kaitse alla arvatav territoorium. Maaomanikele selgitati, et otsuse kinnistu riigile omandamise või mitteomandamise kohta langetab keskkonnaminister, kes kaalub kõiki määruses nr 242 loetletud asjaolusid.</p>
<p>[redacted] (katastritunnus [redacted])</p>	<p>Ettepanek [redacted] kinnistu</p>	<p>Hindreku II ja Hindreku III arvati püsielupaiga piiridest välja, sest</p>

<p>ja (katastritunnus kinnistute kaasomaniku volitatud esindaja</p>	<p>kavandatava püsielupaiga territooriumilt välja arvata, tuginedes kahe keskkonnamõju strateegilise hindamise ning paikvaatluste tulemustele, arvestades 2011. a saavutatud kokkulepet osaüldplaneeringu kehtestamisel (tootmismaad) ning avalikku huvi (kohalik omavalitsus, teed). Samuti tehti ettepanek lisaekspertiisiks.</p>	<p>14. juulil 2014. a ekspertide, Keskkonnaameti spetsialistide ja Jõelähtme vallavanema osavõtul toimunud välitööretke käigus tuvastati nende kinnistute tagasihoidlik esinduslikkus aasnelgi kaitse mõistes ning detailplaneeringus sätestatakse nõuded, mille täitmine võimaldab liigi kaitset ka väljaspool püsielupaika.</p>
<p>OÜ High Sol Scientific (kaasomanik</p>	<p>Ettepanek kaaluda katastriüksuse väljaarvamist püsielupaigast või alal piiranguvööndi kaitserižiimi kehtestamist, sest katastriüksustel ei esine kaitstavat liiki ei ohtralt ega esinduslikult, püsielupaiga piiritlemise alustes on vastuolud ning detailplaneeringu koostamise käigus on arvestatud ekspert O. Abneri soovitustega, mis tagaks kaitsealuse taime olemasoleva populatsiooni säilimise. Lisaks tehti ettepanek kaaluda (katastritunnus püsielupaiga piiridest väljajätmist, kuna ka see ei kuulunud algse (2010. a Jõelähtme Vallavalitsuse tehtud) kaitse alla võtmise ettepanekusse ning võib püsielupaika arvamisel kaotada suure osa oma (majanduslikust) väärtusest.</p>	<p>arvati püsielupaiga piiridest välja ning edastati otsust toetavad põhjendused (vt ka eelmise ettepaneku tulemuse selgitust). kinnistut püsielupaigast välja ei arvatud, kuna ekspert T. Kulli hinnangu kohaselt on alal esinev loopealne kõrge looduskaitsealuse väärtusega ja heas seisundis (inventeeritud loodudirektiivi I lisas nimetatud esmatahtsa elupaigatüübina koodiga 6280*) ning aasnelgi osas hea esinduslikkusega.</p>
<p>Jõelähtme Vallavalitsus</p>	<p>Tehti järgmised ettepanekud. 1. Arvata püsielupaiga piiridest välja Erma tee. 2. Muuta püsielupaiga kagupiiri, jättes kaitsealast välja kinnistul Liivakandi tee äärse riba laiusega 15 m sõidutee servast. 3. Korrigeerida püsielupaiga piiri kahes kohas edela- ja lääneosas. 4. Kaaluda Tallinna–Narva maantee ja Loovälja tee</p>	<p>1. Erma tee väljaarvamine pole otstarbekas, kuna aasnelgi vitaalne kasvuala paikneb mõlemal pool teed ning nii sõidu- kui ka kergliiklustee hooldustegevused on püsielupaiga kaitse-eeskirja kohaselt püsielupaiga valitsejaga kooskõlastamisel lubatud. 2. Piiriettepanek on põhjendatud ja võeti arvesse, sest nimetatud 15 m laiuses vööndis paiknevad kergliiklustee, tänavavalgustus ja istutatud pärnaallee ning kus aasnelgile on kasvukohatingimused ebasobivad.</p>

	<p>vahelise ala ning Erma teest ida pool ([redacted] kinnistul) püsielupaiga osas piiranguvööndi režiimi kehtestamist või nimetatud ala püsielupaigast välja jätmist.</p> <p>5. Võtta kaitse alla puhveralana [redacted] kinnistul ka selle idapoolne osa.</p> <p>6. Arvata lubjakivi aktiivvaru passiivvaruks terve 17. ploki ulatuses.</p>	<p>3. Ettepanek [redacted] kinnistu kõrval oleva jätkuvalt riigi omandis (JRO) maa-ala osas põhjendatud ja arvesse võetud, kuna seal leidub aasnelgi kasvuala. Lääne pool asuv JRO maatükk vastu Loo tee 10 kinnistut ei sisalda senise info põhjal looduskaitse seisukohalt olulisi väärtusi ning jäetakse seetõttu püsielupaiga piiresse arvamata.</p> <p>4. Moodustatava püsielupaiga kaitseriim peab kogu ala piires kaitseeesmärgi iseloomust ja majandustegevuse piiramise astmest lähtuvalt olema ühene ehk sihtkaitsevööndi režiim. Tallinna–Narva maantee ja Loovälja tee vahelist ala püsielupaigast välja ei arvata, sest tegu on aasnelgi esindusliku kasvualaga. Esitati põhjendused [redacted] püsielupaigast välja arvamise kohta (vt põhjendust eespool).</p> <p>5. Ettepanek arvesse võetud, kuivõrd [redacted] kinnistu idaosa kaitse on vajalik kinnistu lääneosas oleva kasvukohta veerežiimi säilitamiseks.</p> <p>6. Selgitati, et lubjakivi tarbevaru aktiivvaru staatuse muutmine passiivvaruks on Keskkonnaministeeriumi pädevuses.</p>
--	---	--

Kooskõlastamise käigus esitas Lemminkäinen Eesti AS 30.03.2015 kirjaga nr 453 (Keskkonnaameti dokumendihaldussüsteemis registreeritud nr HJR 15-4/15/5700-3 all) arvamuse ja vastuväited eelnõu kohta, väites, et püsielupaiga moodustamise eeldused LKS § de 7 ja 48 tähenduses ei ole täidetud ning nende hinnangul ei ole vajalik ka sihtkaitsevööndi režiimi kehtestamine. Ettevõttele selgitati, et tulenevalt kavandatava püsielupaiga alal esinevate kaitsealuste taimede kasvukohtade heast esinduslikkusest on püsielupaiga kaitse alla võtmine jätkuvalt vajalik ja põhjendatud ning avalik huvi ehk looduskaitse huvi kaalub seetõttu antud juhul üles ettevõtete huvid. Ettevõttele esitati täiendavad põhjendused sihtkaitsevööndi vajalikkuse kohta ning režiimide võrdlusega täiendati ka seletuskirja. Selgitati ka püsielupaiga kaitse alla võtmisega kaasnevaid mõjusid ehitusmaavarade varustuskindlusele, märkides, et Vão maardlaga kattuva püsielupaiga osa, kuhu praegu taotletakse kaevanduslubasid (kokku umbes 42 ha), kaitse alla võtmata jätmise ei leevendaks oluliselt ehituslubjakivi varu ammendumise probleemi lähiaastakümneil. Vastupidi, sellisel juhul kaasneks lisaks maavaravarude ammendumisele ka oluline keskkonnakahju kaitsealuste liikide kasvukohtade ja selle tõttu ka populatsioonide hävimise näol, samuti kohalike inimeste elukeskkonna seisundi oluline halvenemine.

4. Eelnõu vastavus Euroopa Liidu õigusele

Eelnõukohane määrus ei ole otseselt seotud Euroopa Liidu õigusega, kuid see aitab kaasa loodusdirektiivist tulenevate kohustuste täitmisele.

5. Määruse mõju ja rakendamiseks vajalikud kulutused

Määruse mõju on positiivne loodus- ja elukeskkonnale. Määruse rakendamine aitab säilitada teise kaitsekategooriasse kuuluvate liikide aasnelgi ja kuninga-kuuskjala ning nende elupaikade soodsat seisundit, mille tulemusena säilib looduskeskkonna mitmekesisus. Looduskeskkonna mitmekesisus tagab omakorda hea ja mitmekesise elukeskkonna säilimise inimestele.

Kaitsealuste liikide aasnelgi ja kuninga-kuuskjala püsielupaiga kaitse alla võtmine aitab kaasa rahvusvaheliste kohustuste täitmisele, seega on mõju välissuhetele positiivne. Looduse mitmekesisuse ehk elurikkuse säilitamise ja suurendamise vajaduse sätestavad nii Euroopa 2020 kui ka Ressursitõhusa Euroopa tegevuskava. Sellest tulenevalt on elurikkuse vähenemise peatamiseks ja taastamiseks kinnitatud EL elurikkuse strateegia aastani 2020 (KOM(2011)2441), mis seab liikmesriigile konkreetsed ja mõõdetavad eesmärgid elurikkuse (liikide ja elupaikade seisundi) parandamiseks aastaks 2020. Kinnitav õigusakt toetab otseselt nende eesmärkide saavutamist.

Määruse jõustumisega ei kaasne olulist mõju sotsiaalvaldkonnale, riiklikule julgeolekule, regionaalarengule ega riigiasutuste ja kohaliku omavalitsuse korraldusele, sest kaitse alla võetav püsielupaik on suhteliselt väikese pindalaga, paikneb 79% ulatuses riigimaal (9,2 ha ulatuses riigi- ja 69,5 ha ulatuses jätkuvalt riigi omandis oleval maal). Eelnõukohase määruse jõustumisel säilivad püsielupaigas seal juba ajalooliselt levinud poollooduslikud kuivemad ja niiskemad rohumaad. Püsielupaiga ala tuleb inventeerida ja lisada keskkonnaregistrisse poollooduslike koosluste kihile, mis annab võimaluse edaspidi poollooduslike koosluste hooldamise toetusi (250 eurot/ha) taotleda. Koosluste hooldamise tingimused on esitatud eelnõukohases määruses.

Mõju majandusele on seotud asjaoluga, et lubjakivimaardla ja püsielupaiga ala osaliselt kattuvad (püsielupaiga alast jääb 71% Vão lubjakivimaardlale) ning kattuvus osas on kaevandamine välistatud. Seetõttu jääb Vão lubjakivimaardla püsielupaigaga kattuvus osas lubjakivi kaevandamata ja seega ka riigil kaevandamisõiguse tasu saamata. Vão lubjakivimaardla jaguneb tinglikult Loo aleviku ja Liivamäe küla territooriumil asuvaks maardla idaosaks ja Tallinna linna ja Rae valla piirimaal asuvaks maardla lääneosaks (maardlal on kaks lahustükki). Olemasolevate mäeeraldistega on hõlmatud maardla lääneosas ligikaudu 140 ha suurune ala (mäeeraldiste teenindusmaadega ligikaudu 270 ha). Vão lubjakivimaardla läänepoolne osa on juba aktiivselt kasutuses olev maardla osa. Maardla idaosas, mis osaliselt kattub moodustatava püsielupaigaga, ei kaevandata. Maardla idaosale on esitanud maavara kaevandamise loa taotluse Lemminkäinen Eesti AS ja Seapaju Arendus OÜ. Seapaju Arendus OÜ taotletav [redacted] mäeeraldis kattub moodustatava püsielupaigaga täielikult (12 ha) ja Lemminkäinen Eesti AS taotletav [redacted] mäeeraldis osaliselt (u 32 ha). Ehitusmaavarade kasutamise riikliku arengukava 2011–2020 kohaselt tuleb kaevandamisel eelistada enne uute maardlate kasutuselevõttu juba avatud maardlate maksimaalset võimalikku kasutamist. Avatud maardlate kohta on nii keskkonnatingimuste kui ka kaevandamise tehnoloogiliste võimaluste osas piisavalt vajalikku informatsiooni. Varustuskindlus taotletava [redacted] lubjakivikarjääri 50 km raadiusega teeninduspiirkonnas on 2014. a lõppseisuga ehituslubjakivil 22 aastat ja kõrgemargilisel ehituslubjakivil 11 aastat. Seega on lubjakivi varustuskindlus piisavalt tagatud. Hinnates

lubjakivi varustuskindluse piisavust ja kaitstavate liikide kasvukohtade esinduslikkust, on antud kohas kahe vastandliku huvi kaalumisel (maavara kaevandamine ja loodusväärtuste kaitse) eelistatud kaalukamat avalikku huvi – loodusväärtuste kaitset.

Looduskaitse piirangute kehtestamisel lähtutakse loodusväärtustest ja sellest, kus need esinevad. Planeeringud tuleb kehtestatud õigusaktidega kooskõlla viia. Kehtivas Jõelähtme valla Loo aleviku, Liivamäe küla, Saha küla ja Nehatu küla üldplaneeringus kavandatud perspektiivset maakasutust ei ole tõenäoliselt võimalik peale püsielupaiga moodustamist ellu viia. Teadaolevalt on koostamisel Jõelähtme valla uus üldplaneering, mille puhul on võimalik jõustuvate piirangutega arvestada.

Kaitstava ala loomisel Loo piirkonda on tugev positiivne mõju sealsele elukeskkonnale ja püsielupaiga moodustamisele on väga suur toetus ka kohalike elanike hulgas. See tõstab oluliselt nende elukeskkonna väärtust, kuna ümbruskond on aktiivse tööstustegevusega ja nn rohelisi oaase on väga väheks jäänud.

Vastavalt maamaksuseaduse §-le 4 kaasneb eelnõu jõustumisega kohaliku omavalitsuse maamaksutulude vähenemine. Maamaksuseaduse § 4 lõike 1 punkti 1¹ kohaselt püsielupaiga sihtkaitsevööndi maalt maamaksu ei maksta. Maamaksuseaduse § 4 lõike 3 kohaselt hakkab maamaksusoodustus kehtima kaitse-eeskirja jõustumisele järgneva aasta 1. jaanuaril. Vastavalt maamaksuseaduse § 5 lõikele 4 esitavad Maksu- ja Tolliametile maamaksukohustuse väljaarvutamiseks vajalikud andmed kohalikud omavalitsused. Maamaksutulu vähenemise summa selgub Maksu- ja Tolliametisse informatsiooni laekumisel.

Määruse jõustumisel väheneb Jõelähtme valla maamaksutulu ligikaudu 7485 eurot aastas (sellest 98% tulu vähenemine toimub riigi omandis oleva [REDACTED] kinnistu arvelt).

Vastavalt LKS §-s 20 sätestatud tingimustele ja Vabariigi Valitsuse 08.07.2004 määrusega nr 242 kinnitatud korra „Kaitstavat loodusobjekti sisaldava kinnisasja riigi poolt omandamise ja ettepanekute menetlemise kord ning kriteeriumid, mille alusel loetakse ala kaitsekord kinnisasja sihtotstarbelist kasutamist oluliselt piiravaks, ning kinnisasja väärtuse määramise kord ja alused” kriteeriumitele võib riik kokkuleppel kinnisasja omanikuga omandada kinnisasja, mille sihtotstarbelist kasutamist ala kaitsekord oluliselt piirab, kinnisasja väärtusele vastava tasu eest. Püsielupaigas asuvate eramaade riigile omandamise maksumus sõltub maa asukohast.

Püsielupaiga kogupindalast on eramaad 20,9 ha, sellest maatulundusmaa sihtotstarbega on 19,3 ha ning äri- ja tootmismaa sihtotstarbega 1,6 ha. Maa-ameti tehingute andmebaasist Jõelähtme vallas olevate hoonestamata maadega ajavahemikul 01.01.2013–31.10.2014 tehtud tehingute väljavõtte kohaselt on maatulundusmaa keskmine hind 10 100 eurot/ha ning tootmismaa keskmine hind (ärimaadega tehtud tehingute hinna info puudub) 73 400 eurot/ha.

Lähtudes maade riigile omandamise andmetest alates aastast 1999 kuni 2014 (nii vahetamise, omandamise kui tasaarvestuse tulemus), on kokku riigile omandatud 10 045 ha looduskaitsealust maad. See teeb kokku 1,25% kõigist kaitstavatest aladest. Järjekorras ootab omandamist 2428 ha omandamine, mis teeb kokku 0,3% kaitsealusest maast. Lähtudes toodud andmetest, saab järeldada, et eramaade omanike huvi maa riigile omandamise vastu ei ole suur ja konkreetse määruse jõustumine ei avalda olulist mõju juba võetud kohustustele.

Antud alal on maa müügi võimaluste kohta huvi tundnud üks maaomanik, kellele kuulub püsielupaiga koosseisus 12 ha maatulundusmaad.

Vajalike vahendite lisataotlust menetletakse üldises korras riigieelarve koostamise protsessis kooskõlas riigi eelarvestrateegiaga ja arvestades eelarvelisi võimalusi. Riigieelarve strateegia perioodi jooksul kulude maht oluliselt ei muutu.

Püsielupaiga valitsemiseks ja kaitse korraldamiseks vajalikud kulutused on kavandatud Keskkonnaministeeriumi ja Keskkonnaameti eelarves.

6. Määruse jõustumine

Määrus jõustub kümnendal päeval pärast Riigi Teatajas avaldamist.

7. Vaidlustamine

Käesoleva määruse üldkorraldusele ehk haldusakti tunnustele vastavat osa on võimalik vaidlustada, esitades halduskohtumenetluse seadustikus sätestatud korras kaebuse halduskohtusse. Määruses on üldkorralduse regulatsioon suunatud asja (kinnistu) avalik-õigusliku seisundi muutmisele, hõlmates eelkõige asja kasutamist ja käsutamist reguleerivaid sätteid. Seega vastavad määruses üldkorralduse tunnustele sätted, millest tulenevad kinnisasja omanikule või valdajale õigused ja kohustused on konkreetse kinnisasjaga tihedalt seotud ning puudutavad kinnisasja kasutamist või käsutamist. Halduskohtumenetluse seadustiku § 46 lõike 1 kohaselt võib tühistamiskaebuse esitada 30 päeva jooksul kaebajale haldusakti teatavaks tegemisest arvates ja sama paragrahvi lõike 5 kohaselt kaebuse haldusakti õigusvastasuse kindlakstegemiseks kolme aasta jooksul haldusakti andmisest arvates.

8. Eelnõu kooskõlastamine

Määruse eelnõu kooskõlastati teiste ministeeriumidega eelnõude infosüsteemi (EIS) kaudu. Siseministeerium kooskõlastas eelnõu märkustega. Rahandusministeerium jättis eelnõu kooskõlastamata. Teised ministeeriumid kooskõlastasid eelnõu vaikimisi.

Siseministeerium märkis, et kooskõlastamiseks esitatud püsielupaiga moodustamise määruse seletuskirja mõjude peatükis tuleks käsitleda ka planeeringutega seotud teemasid, kuivõrd regionaalarengule avalduva mõju hindamisel on oluliseks allikaks muuhulgas kohaliku omavalitsuse planeeringudokumentid. Siseministeeriumi ettepanekud võeti arvesse, seletuskirja täiendati infoga planeeringute kohta.

Rahandusministeerium märkis, et seletuskirjas peab olema hinnatud uue sihtkaitsevööndi moodustamisega kaasnevat võimalikke rahalisi lisakohustusi riigile ning näidatud katteallikad. Rahandusministeeriumi märkus võeti arvesse, seletuskirja punktis 5 on toodud püsielupaigas olevate eramaade riigile omandamise võimalike rahaliste kohustuste hinnang ning lisatud on hinnang eramaade riigile omandamise huvi kohta. Lisaks on täpsustatud, et määruse jõustumine ei avalda olulist lisamõju juba võetud kohustustele – vajalike vahendite lisataotlust menetletakse üldises korras riigieelarve koostamise protsessis kooskõlas riigi eelarvestrateegiaga ja arvestades eelarvelisi võimalusi.

Marko Pomerants

Keskkonnaminister

Andres Talijärv
Kantsler